

Respons

Kirgisistan: Ekteskap og skilsmisse

Problemstilling/spørsmål:

- Er bruderov vanlig i Kirgisistan?
- Er ekteskap registrert?
- Er skilsmisse stigmatiserende?

Landinfo var på tjenestereise til Bisjkek og Osj i november 2008 og tok opp problemstillinger knyttet til ekteskap og skilsmisse med flere kilder. I tillegg ble temaet tatt opp under Landinfos tjenestereise til Kirgisistan i april/mai 2007, og under Utlendingsnemnda og Utlendingsdirektoratets reise til samme sted oktober 2004. Landinfo har i tillegg konsultert noen få skriftlige kilder.

Brudekidnapping

Ifølge en artikkel i Radio Free Europe (RFE/RL), er ca. 80 % av de ekteskapene som inngås i enkelte områder i Kirgisistan et resultat av brudekidnapping. Tradisjonen er gammel og fikk en oppblomstring etter Sovjetunionens fall (RFE/RL 2008).

Brudekidnapping er ikke et særskilt fenomen for Kirgisistan, men utøves også i Tadsjikistan og Kasakhstan i tillegg til i Kaukasus. Særlig i Tsjetsjenia og i Cherkessi utøves bruderov på lignende måte som i Kirgisistan (Abdulaeva, Arjomand & Tursunov 2004).

En kvinnelig forsker Landinfo møtte under tjenestereisen i november 2008, opplyste at opprinnelig var brudekidnapping en romantisk tradisjon hvor meningen var at fattige jenter skulle kunne gifte seg på tross av at deres foreldre ikke kunne betale medgift. Kvinner som har blitt utsatt for dette anses imidlertid som skitne og ingen menn vil ønske å gifte seg med dem senere. Tradisjonen er mer utbredt på landsbygda, men bruderov skjer i byene også. Hun opplyste at også velutdannede kvinner kan bli utsatt for bruderov og viste til et eksempel på en kvinne som jobbet høyt opp i den statlige administrasjonen i Bisjkek og som var blitt kidnappet. Forskeren opplyste at hun selv har tre venninner som har blitt utsatt for brudekidnapping. To av disse er per i dag skilt.

Respons **Kirgisistan: Ekteskap og skilsmisse**

Spesielt er tradisjonen med bruderov utbredt i sør, ifølge en representant for en kvinneorganisasjon som driver fri rettshjelp i Bisjkek.

I teorien kan en mann bli anklaget og fengslet for brudekidnapping, men i praksis skjer ikke dette, ifølge informasjon fra den kvinnelige journalisten. Organisasjonen for fri rettshjelp som utlendingsmyndighetene møtte i 2004, opplyste den gang at de kjente til ett tilfelle hvor en mann hadde blitt dømt for brudekidnapping.

Human Rights Watch (HRW) ser brudekidnapping som en ren krenkelse av menneskerettighetene til tross for at det sies at det i enkelte tilfeller kan være en avtale mellom de to partene (RFE/RL 2008).

Inngåelse av ekteskap

Mange gifter seg to ganger; islamsk bryllup hos en mulla etter de muslimske skikker uten registrering, og deretter et offisielt bryllup med dokumenter. Om et ekteskap er registrert eller ikke, vil kunne avhenge av den enkeltes utdanningsnivå. Spesielt på landsbygda blir ikke ekteskapene registrert. Kun registrert ekteskap regnes som rettslig gyldig. Dette er opplysninger som ble formidlet både i 2004 og 2008.

Under utlendingsmyndighetenes møte i 2004 med en kvinneorganisasjon som driver fri rettshjelp overfor kvinner, opplyste organisasjonen at den kirgisiske straffeloven ikke tillater polygami. Polygami forekommer imidlertid både i byene og på landet. På landet er det mer akseptabelt enn i byene. Høsten 2007 tok justisministeren i Kirgisistan til orde for å legalisere polygami, men ble nedstemt. Enkelte av de som støtter polygami viser til det store antallet kirgisere som forlater landet og tar seg arbeid i Russland og andre land. For ektefellene til disse mennene ville polygami være en fordel, ifølge de samme kildene (EurasiaNet 2007).

Blandede ekteskap mellom kirgisere og usbekere er helt vanlig og uproblematisk ifølge flere kilder utlendingsmyndighetene snakket med i 2004. Disse opplysningene ble bekreftet i samtaler med flere kilder i 2008.

Skilsmisse

Spørsmålet om skilsmisse og hvorvidt det er stigmatiserende å være skilt ble tatt opp under utlendingsmyndighetenes reise til Kirgisistan i oktober 2004. Utlendingsmyndighetene snakket med flere kilder, blant annet flere kvinneorganisasjoner. Det ble opplyst at skilsmisse blir mer og mer vanlig og at det ikke er sosialt stigmatiserende å være skilt verken på landsbygda eller i byene. En representant for en FN-organisasjon uttalte det samme.

Samme spørsmål ble stilt på nytt under Landinfos tjenestereise i november 2008 og nå var de opplysningene som kom fram litt mer nyanserte. Den kvinnelige forskeren Landinfo snakket med opplyste at skilte kvinner stigmatiseres og at menn sjelden vil gifte seg med en kvinne som allerede har vært gift og er skilt. Hun mente at en kvinne kan ha et anstendig liv og en jobb selv om man er skilt, men at det likevel er et stigma. Søknad om skilsmisse fremmes ved et familiekontor og innen tre måneder er skilsmissen et faktum. Går skilsmissesaken til retten kan ektefellene være skilt i løpet av en dag. Det er også mulig for bare en av ektefellene å få registrert skilsmissen dersom de bestikker domstolen.

Landinfo snakket videre med en kvinne som jobbet for en internasjonal organisasjon og som fortalte at hun var skilt og alenemor. På Landinfos spørsmål om hvorvidt skilte kvinner

opplever stigmatisering som følge av skilsmissen opplyste hun at hun selv kommer fra en moderne familie og at skilsmissen er akseptert av familien. Hun opplyste at hun har en god jobb og gode relasjoner til sin familie og venner og at ingen reagerer negativt på at hun er skilt. Hun opplyste imidlertid at hvis hun skulle ønske å gifte seg igjen, vil dette kunne være vanskelig siden menn generelt ikke ønsker å inngå ekteskap med en kvinne som allerede har vært gift.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Referanser

Skriftlige referanser:

- Abdulaeva, S., Arjomand, V., Tursunov, N. (30. juni 2004). *Bride Kidnapping: What makes Women Stay*. Philadelphia: Philadelphia University, School of Liberal Arts. Tilgjengelig fra http://faculty.philau.edu/KleinbachR/why_women_stay.htm [lastet ned 16. februar 2009]
- EurasiaNet Insight (10. mars 2007). Kyrgyzstan. Debate on Legalized Polygami continues. *EurasiaNet Insight*. Tilgjengelig fra <http://www.eurasianet.org/departments/insight/articles/pp031007.shtml> [lastet ned 16. februar 2009]
- Radio Free Europe (09. juni 2008). Cows and Kidnapped Brides in Kyrgyzstan. *Radio Free Europe/RFE*. Tilgjengelig fra http://www.rferl.org/content/Cows_And_Kidnapped_Brides_In_Kyrgyzstan/1182655.html [lastet ned 16. februar 2009]

Muntlige referanser:

- Menneskerettighetsorganisasjoner og forskere. Intervjuer i Kirgisistan i 2004, april/mai 2007 og november 2008.